

Dokumentations- und Gedenkstätte Sandbostel e.V.

Stalag X B: Die Geschichte eines Kriegsgefangenen- und KZ-Auffanglagers in Norddeutschland 1939-1945

Het kamp Sandbostel

In september 1939 kwamen vele duizenden Polen als eerste krijgsgevangenen in het afgelegen kamp Sandbostel, dat zich in het Noordduitse veenlandschap tussen Elbe en Weser bevond.

In het kamp Stalag X B (Mannschafts-Stammlager B in Wehrkreis X, Hamburg) waren tot de bevrijding in April 1945 enkele honderdduizenden mensen uit grote delen van de wereld ondergebracht: krijgsgevangenen, vooral uit de Sovjetunie, Frankrijk, Polen, Joegoslavië en Groot-Brittannië, geïnterneerde Italiaanse militairen, leden van de Britse handelsmarine, deelnemers aan de opstand in Warschau in 1944 en later ook ong. 10.000 concentratiekampgevangenen. Sommige gevangenen bleven maar enkele dagen in het kamp, andere meerdere jaren. De krijgsgevangenen werden op talrijke plaatsen voor de Noordduitse oorlogsindustrie ingezet.

Door honger, epidemieën, uitputting en geweld kwam het in de herfst van 1941 en de winter 1941/42 onder de russische gevangenen en in april/mei 1945 onder de naar Sandbostel gebrachte concentratiekampgevangenen tot een massale sterfte. De doden van het kamp zijn op een ongeveer 2 kilometer naar het oosten gelegen begraafplaats begraven. Hun aantal is tot op de dag van vandaag niet nauwkeurig vastgesteld. De schattingen lopen uiteen van 8.000 tot 50.000 doden.

De Britse troepen bevrijdden het kamp op 29 april 1945 en brandden in mei 1945 grote delen van het kamp i.v.m. een typhusepidemie plat. Van juni 1945 tot 1948 werden enkele duizenden SS- en NS-leiders in Sandbostel geïnterneerd. Van 1952 tot 1960 dienden de destijds nog bestaande gebouwen als doorgangskamp voor jeugdige vluchtelingen uit de DDR. 1974 werden die delen van het kampterrein, die nog niet in akkerland veranderd waren, tot „Gewerbegebiet Immenhain“ benoemd. De huidige 25 bewaarde gebouwen uit het voormalige kamp Stalag X B staan sinds 1992 (enkele uitgezonderd) onder monumentenzorg.

Het militair bestuur van de Sovjetunie liet in de zomer 1945 op de begraafplaats Sandbostel een monument voor de daar begraven soldaten van het Rode Leger plaatsen. In 1949 werd de gehele begraafplaats geëgaliseerd en op nieuw ingedeeld. Daarna werden de 53 Sovjetrussische massagraven op een duidelijk kleinere verhoogde oppervlakte tot 14 zogenaamde „Sammelgräber“ samengevoegd. De inrichting van de begraafplaats komt dus deels niet meer overeen met de daadwerkelijke plaats van de doden. In 1956 werd het Sovjetrussische monument - o.a. vanwege het op het monument blijkbaar veel te hoge vermelde aantal slachtoffers - in opdracht van het district Bremervörde en het ministerie van binnenlandse zaken van de deelstaat Niedersachsen opgeblazen.

In 1956 werd ook het herbegraven van bijna 3000 concentratiekampgevangenen uit massagraven in de regio op de begraafplaats Sandbostel zo goed als afgesloten. De stoffelijke overschotten van niet-Russische krijgsgevangenen werden grotendeels naar hun vaderland gebracht, die van de Italianen naar de begraafplaats Hamburg-Öjendorf. Vandaag zijn er nog ongeveer 170 graven van Poolse, Joegoslavische en onbekende krijgsgevangenen op de begraafplaats. De nationale veteranenorganisaties van krijgsgevangenen en de organisaties van overlevenden van concentratiekampen als ook de Amicale Internationale de Neuengamme zetten zich er na de oorlog voor in, dat de geschiedenis van Stalag X B niet vergeten zou worden en dat de graven van de doden van Sandbostel in een eerbiedwaardige toestand bleven. Voor hun verzorging was sinds 1946 de deelstaat Niedersachsen verantwoordelijk. Sinds 1973 wordt de begraafplaats in opdracht van

Impressum: Dokumentations- und Gedenkstätte Sandbostel e. V., Großer Platz 4, D-27432 Bremervörde. Tél / Fax : 0049 (0) 4761 / 746858. Archief, presentatie bibliotheek, Expositie, Voordragen Groepenwerkruinte of spraak en rendleidingen in Sandbostel
Homepage : www.dokumentationsstaette-sandbostel.de
E-mail : info@dokumentationsstaette-sandbostel.de